

33. Teurastamolaitos¹⁾

Henkilökunta. Henkilökunnan lukumäärä oli kertomusvuoden lopussa 97. Näistä oli vakinaisia viranhaltijoita 38, tilapäisiä 3, viransijaisia 2, sopimuspalkalla 16 sekä tuntipalkalla olevaa henkilökuntaa 38.

Eläkkeelle siirtyivät esimies Frank Nyström 16.7., halliapul. Matti Paasonen 1.11., teurast. Väinö Toivola 15.9. ja ent. teurast. Leo Lehti 16.11.

Toim.joht. Björn-Ole Engdahl kuoli 21.9. ja aputyöntekijä Toivo Jablonsky 17.7.

Käyttöins. Pentti Järvinen siirtyi sopimuspalkalle 1.3. ja esimies Eino Uro 1.5. alkaen.

Yleinen teurastamo

Teurastusosastoilla teurastettiin ja tarkastettiin vuoden kuluessa jäljempänä mainitut määrät eri eläimiä. Vertailun vuoksi julkaitaan myös v:n 1962—1964 luvut.

	1962	1963	1964	1965
Sonneja	7 093	7 141	6 492	5 034
Lehmiä	10 745	12 812	13 998	17 351
Hiehoja ja isoja				
visakoita	12 825	12 385	13 522	14 771
Pikkuviasikoita	4 166	3 935	5 543	6 138

Lampaita ja

vuohia	2 288	2 048	2 865	2 827
Sikoja yli 50 kg	23 465	25 411	28 318	29 352
Sikoja alle 50 kg	1 213	1 553	1 816	2 262
Hevosia	285	436	472	664

Yhteensä 62 080 65 721 73 026 78 399

Edelläluetellut v:n 1965 ruhot vastasivat keskipainojen mukaan laskettuna 6 883 403 kg lihaa, josta 56.6 % nautakarjaa, 0.6 % lampaan, 39.9 % sian ja porsaan sekä 2.9 % hevosen lihaa.

Teurastusten jakautuminen eri kuukausille käy ilmi taulukosta n:o I.

Teurastusosastoilla hylättiin lihaa 25 944 kg ja elimiä 47 491 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 73 435 kg lihaa.

Teurastusosastoissa teurastetuista eläimistä tuotiin maanteitse 71 904 kpl ja rautateitse 6 495 kpl eli yhteensä 78 399 kpl.

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin 33 563 kpl, joista leimattiin I:een luokkaan 28 524 kpl, II:een 5 031 kpl ja III:een 8 kpl. Nykyvikoja esiintyi 1 132 kpl eli 3.4 % ja luonnonvikoja 3 653 kpl, 10.9 %.

Lisäksi tarkastettiin 976 kpl maalaisvuotia.

¹⁾ Kertomukseen sisältyvät viittaukset taulukoiden numeroihin tarkoittavat eripainoksen taulukkoliittettä.

Lihantarkastamo

Lihantarkastamossa tarkastettiin kertomusvuonna 1 931 603 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat allamainittuihin ruholajeihin. Vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1963—1964 vastaavat luvut:

	1963	1964	1965
Sonneja	262	268	271
Lehmiä	8 515	8 764	8 897
Hiehoja ja isoja vasikoita	8 943	7 847	7 484
Pikkuvaskoita	8 162	8 186	6 333
Lampaita ja vuohia ...	4 448	3 549	3 242
Sikoja ja porsaita	1 468	1 297	946
Hevosia ja karhuja	237	238	242

Yhteensä 32 035 30 149 27 415

Tarkastuksen jakautuminen eri kuukausille käy ilmi taulukosta n:o II.

Lihantarkastamossa hylättiin vuoden aikana lihaa 44 776 kg ja elimiä 23 747 kg, joten tässä osastossa hylätyn lihan kokonaismäärä oli 68 523 kg.

Laboratorio

Laboratoriossa suoritettiin vuoden kuluessa 310 täydellistä bakteriologista tutkimusta, 1 038 keittokoetta ja pH-määrittystä, 334 bakterioskooppista sekä 369 erikoistutkimusta.

Trikiinien varalta tutkittiin 32 560 sikaa ja porsasta sekä 5 karhua, kaikki kielteisine tuloksinein.

Täydelliseen bakteriologiseen tutkimukseen otettiin 0.3 % tarkastetuista ruhoista, eli yhteensä 310. Näistä oli teurastusosastoilta 127 ja lihantarkastamolta 183. Hylätyksi tuli 158 ruhoa eli 50.9 % tutkimukseen otetuista. Hylkäämisperusteet olivat: bakteeripitoisuus 57, patologisanatomiset syyt 20, vieras haju 24 sekä korkea pH-arvo 2. Kahden tai useamman em. syyn perusteella hylättiin 55 ruhoa.

Vain keittokoe ja pH-määrittys suoritettiin 364 ruhosta teurastusosastoilta ja 364 lihantarkastamolta eli yhteensä 728 ruhosta. Tämä

oli 0.7 % kaikista tarkastetuista ruhoista. Viearaan hajun ja korkean pH-arvon perusteella hylättiin 144 ruhoa eli 19.8 %.

Ilman laboratoriotutkimusta hylättiin suoraan 312 ruhoa eli 0.3 % tarkastetuista ruhoista.

Lihasrappeutumaa todettiin 2 lehmässä, 16 vasikassa, 13 pikkuvaskassa, 1 lampaassa ja 2 siassa. Salmonella typhimurium todettiin täydellisen bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä 1 vasikassa ja 2 pikkuvaskassa. Pernaruton varalta tutkittiin 4 lehmää, 1 vasikka, 1 pikkuvaskka ja 1 hevonen, kaikki kielteisine tuloksinein. Tuberkuloositutkimuksia suoritettiin 324 siasta, 1 lehmästä ja 2 vasikasta, mistä tutkimuksista tulos lehmän osalta oli myönteinen.

Lisäksi suoritettiin erityisesti salmonellojen toteamiseksi 6 tutkimusta rotista ja hiiristä, kaikki kielteisine tuloksinein. Nämä tutkittiin myös trikiinien varalta. Edelleen tutkittiin kliinisesti terveitä vasikoita 115, joista yhdellä todettiin Salmonella infantilis.

Antibiotica-koe suoritettiin pikkuvaskoita lukuunottamatta kaikista bakteriologiseen tutkimukseen otetuista ruhoista, kaikkiaan 248 eläimestä. Näistä oli myönteisiä 17 eli 6.9 %.

Sairasteurastamossa teurastettiin 51 eläintä eli 16 lehmää, 1 hieho, 4 vasikkaa, 4 pikkuvaskkaa, 2 lammasta, 23 sikaa ja 1 hevonen. Lisäksi obdusoitiin kuolleena saapuneet 11 ruhoa eli 1 sonni, 1 vasikka, 3 pikkuvaskkaa, 5 sikaa ja 1 hevonen.

Vuoden aikana suoritti laboratoriossa, lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa 4 eläinlääkärinä hygienikkokurssiin ja 2 eläinlääkärinä lihantarkastajan tutkintoon liittyvän harjoittelun. Lihantarkastamossa ja teurastusosastoissa harjoitteli 31 eläinlääketieteen kandidaattia, minkä lisäksi 97 lääketieteen kandidaatille annettiin opetusta lihantarkastuksessa ja teurastustekniikassa.

Tarkastuseläinlääkärin toteamat taudit ja niistä aiheutuneet toimenpiteet ilmenevät taulukosta n:o IV.

33. Teurastamolaitos

Tukkumyynnihallia ja jäädyttämöjä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

Tukkumyynnihallissa myytiin:

	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Nautoja ..... kpl	5 796	5 678	5 874	5 216	4 696	4 326	4 146	4 042	4 385	4 979	5 546	5 014	59 698
Isoja vasikoita »	3 161	2 630	3 584	4 066	4 801	4 859	4 682	5 067	5 468	4 915	3 800	3 548	50 518
Pikkuvasikoita »	1 145	971	1 649	2 296	1 711	1 184	770	658	773	921	706	648	13 432
Lampaita ..... »	522	858	869	801	563	350	914	1 903	1 417	1 761	1 267	675	11 900
Sikoja ..... »	4 516	4 753	6 074	5 453	4 337	5 393	4 550	4 363	4 886	5 335	6 046	6 106	61 812
Hevosia ..... »	105	122	145	182	121	121	66	133	80	171	261	127	1 634
Hirviä ..... »	—	—	—	—	—	—	—	2	—	32	11	3	48
Yhteensä kpl ¹⁾	15 245	15 012	18 195	18 014	16 229	16 233	15 128	16 168	17 009	18 114	17 637	16 121	199 105
Muuta tavaraa, kg	64 034	72 960	77 145	67 951	71 957	52 499	48 750	64 751	122 572	72 182	72 750	90 503	878 054

Jäädyttämön riippuvien ruojen osastoilla säilytettiin ¹⁾:

	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Nautoja ..... kpl	6 545	4 400	5 070	3 999	4 688	6 810	5 147	3 513	3 397	5 543	6 041	6 183	61 336
Isoja vasikoita »	3 739	2 302	2 046	2 199	4 454	6 167	5 067	5 734	3 707	5 294	3 489	5 037	49 235
Pikkuvasikoita »	711	649	1 203	1 344	1 470	742	454	601	619	602	496	464	9 357
Lampaita ..... »	278	366	383	308	437	141	574	1 129	741	886	617	357	6 215
Sikoja ..... »	4 895	3 882	6 704	4 991	3 385	5 100	4 064	4 784	3 903	4 082	5 306	5 804	56 900
Hevosia ..... »	121	85	133	147	127	199	42	109	67	222	202	143	1 597
Yhteensä kpl	16 289	11 684	15 539	12 988	14 561	19 159	15 348	15 870	12 434	16 629	16 151	17 988	184 640
Muuta tavaraa kg	32 640	22 400	39 570	41 530	39 020	47 295	42 620	24 430	24 325	33 900	40 050	42 300	430 080

Teurastamon juoksurataa, sähkövinttureita ym. laitteita käytettiin seuraavaa, muualla tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Nautoja ..... kpl	3 043	2 787	1 442	2 081	1 793	2 199	1 686	1 759	1 770	2 223	2 259	2 177	25 219
Isoja vasikoita »	1 866	1 321	2 021	2 037	2 571	3 240	2 522	3 058	3 124	2 786	1 759	2 133	28 438
Pikkuvasikoita »	255	104	204	270	432	405	199	148	199	174	89	60	2 539
Lampaita ..... »	211	468	443	344	329	236	324	762	565	957	779	527	5 945
Sikoja ..... »	2 276	2 628	2 845	2 577	2 500	2 765	2 115	2 053	1 613	2 156	2 867	3 247	29 642
Hevosia ..... »	44	51	61	89	51	57	25	67	29	92	154	70	790
Hirviä ..... »	—	—	—	—	—	—	—	2	—	32	11	3	48
Yhteensä kpl ²⁾	7 695	7 359	7 016	7 398	7 676	8 902	6 871	7 849	7 300	8 420	7 918	8 217	92 621
Muuta tavaraa kg	22 763	13 368	10 775	2 143	14 459	12 539	3 240	22 916	10 584	20 412	33 388	36 064	202 651

Teurastamon kautta yleiseen kulutukseen kertomusvuonna toimitetut lihamäärät kuukausittain ilmenevät taulukosta n:o III.

¹⁾ Luvut tarkoittavat säilytyspäivien yhteenlaskettua ruho- ja kilomäärää.

²⁾ Lihamäärä kiloissa eri kuukausina käy ilmi taulukosta n:o III.

Syväädyttämö

Syväädyttämön pakkastilat olivat kaikki vuokrattuina läpi vuoden, samaten kellarit, ullakot ja osittain myös aulat. Syväjäädättämön pakkasvarastoihin otettiin seuraavat tavaramäärät kuukausittain:

Taulukon lukuihin ei sisälly syväjäädättämön jäädyttämösaleissa (n. + 2 + 5° C), aulatioissa, kellareissa ja ullakoilla säilytetty tavara.

	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Koko vuosi
Kalaa ..... kg	42 557	66 732	34 109	44 059	220 156	179 768	55 212	91 819	73 586	79 088	40 424	95 097	1 022 607
Lihaa .... »	164 136	89 291	177 374	146 413	288 061	183 392	261 788	295 266	202 010	301 637	241 767	299 826	2 650 961
Vihannek- sia, mar- joja ..... »	12 383	8 084	3 366	22 992	4 832	953	8 783	37 101	86 905	28 504	23 904	36 416	274 223
Voita ..... »	—	—	—	—	—	83 775	39 521	—	—	—	—	—	123 296
Muuta ta- varaa, ku- ten jääte- lää, ym. . »	16 560	30 423	47 487	23 271	6 130	8 793	9 227	3 526	5 316	8 820	14 262	23 477	197 292
Yhteensä, kg	235 636	194 530	262 336	236 735	519 179	456 681	374 531	427 712	367 817	418 049	320 357	454 816	4 268 379

Vihannestukkukeskus

Vihannestukkukeskuksen neuvottelukuntaan kuuluivat kertomusvuonna teurastamolaitoksen lautakunnan valitsemina teurastamolaitoksen toim.joht. Björn-Ole Engdahl puheenjohtajana 21.9. asti (varalla kontt. pääll. Bengt Krook) sekä jäsenenä kauppuutarhuri Väinö Liemola ja horton. Nils Åström (varalla kauppuutarhuri Kai Söderholm) myyntiasiakkaiden edustajina, os-toasiakkaiden edustajina os.pääll. Armas Aalto ja kaupp. Åke Rosbäck (varalla myyntipääll. R. Juslen).

Kalatukkukeskus

Kertomusvuoden aikana tuotiin Helsinkiin kalaa annettujen ilmoitusten mukaan Kalatukkukeskukselle kaikkiaan 9 184 522 kg, josta suolattua kalaa 1 861 512 kg, tuoretta ja jäädytettyä kalaa 7 267 983 kg ja savustettua kalaa 55 027 kg. Yksityiskohtaiset tiedot kalan tuonnista lähetyspaikkakunnittain ja kuljetustavan mukaan ilmenevät taulukosta n:o V.

Kalantuonti Helsinkiin kuljetustavan mukaan

	kg	kg
elävää kalaa		400
tuoretta ja jäädytettyä kalaa		
laivoilla	320 437	
moottoriveneillä ja		
troolareilla	1 944 255	
autoilla	4 949 423	
rautateitse	53 468	7 267 583
suolattua kalaa		
vesitse	1 846 230	
autoilla	11 982	
rautateitse	3 300	1 861 512
savustettua kalaa		
autoilla		55 027
Kaikkiaan		9 184 522

Hallinto ja sivutoiminta

Käyttöosasto

Höyryä ostettiin kertomusvuoden aikana sähkölaitokselta yhteensä 14 027 tn 121 760 mk:n hintaan, joten keskihinta oli 8.68 mk/tn. Eri osatot kuluttivat höyryä seuraavasti: yleinen teurastamo 10 166 tn, syväjäädäyttämö 1 390 tn, sivutoiminta 2 012 tn ja hallintorakennus 459 tn.

Vedenkulutus oli kaikkiaan 224 437 m³ ja jakautui se seuraavasti: lämmin vesi 28 893 m³, hallintorakennus 4 888 m³, jäät tehdas 1 480 m³, yleinen teurastamo 72 865 m³, syväjäädäyttämö 62 866 m³ sekä sivutoiminta 53 445 m³. Veden hinta nousi 1.10. 35 p:stä 45 p:iin/m³.

Sähkövirta ostettiin sähkölaitokselta 10 000 voltin suurjännitteisenä ja muunnettiin se teurastamolaitoksen omilla muuntoasemilla 380/220 volttiin. Vuoden kuluessa ostettiin sähkövirtaa 2 429 120 kWh 152 137 mk:n hinnasta, joten kWh:n keskihinta oli 6.26 p. Sähkön kulutus jakautui seuraavasti: yleinen teurastamo 887 254 kWh, syväjäädäyttämö 1 415 466 kWh, sivutoiminta 119 400 kWh ja hallinto 7 000 kWh.

Teurastamon jäähdytyshuoneita ja jäät tehdasta varten syväjäädäyttämön konehallissa oleva neljä ammoniakkipressoria kävivät vuoden aikana yhteensä 11 138 t ja oli niiden sähkövirran kulutus yhteensä 356 880 kWh.

Syväjäädäyttämön 19 pakkasvaraston ja 3 jäähdytyshuoneen jäähdyttämistä varten oli konehallissa 7 ammoniakkipressoria, joiden käyntiajat olivat yhteensä 31 236 t. Neljää pakastustunnelia varten olevat 4 ammoniakkipressoria olivat vuoden aikana käynnissä yhteensä 3 723 t. Sähkövirran kulutus syväjäädäyttämön jäähdytyskoneissa oli yhteensä 1 001 400 kWh.

Kertomusvuoden aikana jatkoi satamalaitos edellisenä vuonna aloittamaansa kalatukukeskuksen sataman rakennustyötä ja väylän ruoppausta. Marraskuun alussa aloitettiin uuden navetta-sikalarakennuksen rakennustyöt ja urakoitsijaksi valittiin Oy Consolid.

Menojen ja tulojen yhdistelmä

	Menot		Tulot		Tulos	
	Talousarvio	Menot	Talousarvio	Tulot	Talousarvio	Liike
Yleinen teurastamo	1 665 261	1 707 134	1 453 000	1 409 317	- 85 556	- 297 817
Syväjäädäyttämö	910 673	913 077	1 022 000	1 060 143	+ 35 739	+ 147 066
Vihannestukukeskus	229 425	201 425	220 500	189 848	- 2 653	- 11 577
Kalatukukeskus	107 386	106 884	35 000	41 091	+ 6 594	- 65 793
Sivutoiminta	131 255	129 920	195 100	234 507	+ 40 742	+ 104 587
Yhteensä, mk	3 044 000	3 058 440	2 925 600	2 934 906	- 5 134	- 123 534

